

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

ПРАВО

Випуск 20

Частина II

Том 1

Ужгород-2012

ББК 72.96.67 У33

У33

УДК 001:34

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Постанова Президії ВАКУ України № 205/5 від 08 червня 2005 року.

Проведено перереєстрацію видання, Постанова Президії ВАКУ України № 105/3 від 08 липня 2009 року.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:	Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор
Заст. гол. редактора:	Гарагонич О.В. – к.ю.н., доцент
Вчений секретар:	Белов Д.М. – к.ю.н., доцент
Члени редколегії:	Бобровник С.В. – к.ю.н., професор
	Булеца С.Б. – к.ю.н., доцент
	Воронова Л.К. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Гомонай В.В. – к.ю.н., доцент
	Греца Я.В. – к.ю.н., доцент
	Грошевий Ю.М. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Дзера О.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Козюбра М.І. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Колодій А.М. – д.ю.н., професор
	Кубічек П. – к.ю.н., професор, Університет імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
	Лазур Я.В. – д.ю.н., професор
	Лемак В.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
	Марек К. – к.ю.н., професор, Університет імені Т.Г. Масарика, м. Брно (Чеська Республіка)
	Марцеляк О.В. – д.ю.н., професор
	Митровка Я.В. – к.ю.н., доцент
	Палінчак М.М. – к.і.н., доцент
	Патакійова М. – професор, доктор права, к.ю.н., проректор Університету імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
	Петришин О.В. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
	Праневічне Б. – к.ю.н., професор, Університет імені Миколаша Ромеріса, м. Вільнюс (Литовська Республіка)
	Рогач О.Я. – д.ю.н., професор
	Семерак О.С. – к.ю.н., професор
	Сідак М.В. – д.ю.н., професор
	Скрипнюк О.В. – д.ю.н., професор
	Фазикш В.Г. – к.ю.н., професор
	Чечерський В.І. – к.ю.н., доцент
	Ярема В.І. – д.е.н., професор

Рекомендовано до друку

Вченою радою Державного вищого навчального закладу

«Ужгородський національний університет», протокол № 2 від 28 червня 2012 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія ВК № 7992,
видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення 09.10.2003 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ.....9

Афутіна І.В. ІДЕАЛІЗАЦІЯ ЯК ТЕЛЕОЛОГІЧЕСКОЕ СВОЙСТВО ПРАВОСОЗНАНИЯ.....	9
Бедрій М.М. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ КОПНИХ СУДІВ ГАЛИЧНИНИ У СУДОВУ СИСТЕМУ ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛІВСТВА (XIV-XVI ст.).....	13
Вороніна Е.О. СОЗДАНИЕ КАРАНТИННЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ В БЕССАРАБИИ В КОНЦЕ XVIII-XIX ВВ.....	17
Воропанов В.А. ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВОЕННО-СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ НА УРАЛЕ И В ЗАПАДНОЙ СИБИРИ В КОНЦЕ XVIII-ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВВ.....	22
Головченко М.Ф. КУЛЬТУРНА ФУНКЦІЯ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ.....	25
Горуйко Х.П. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ: ДОСВІД ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (1918-1919 рр.).....	27
Дячишин Я.В. ПРАВОВА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ: ОЗНАКИ, ТЕНДЕНЦІЇ, ЗАВДАННЯ.....	30
Журавльова Г.С. ПРИНЦИП РІВНОСТІ УСІХ ПЕРЕД ЗАКОНОМ ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	32
Захарченко П.П. ВІЙНА 1941-1945 рр.: ВИТОКИ ПОНЯТТЕВОГО ДИСБАЛАНСУ.....	35
Зелена І.В. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДЕННЯ.....	38
Коваленко Н.Ю. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРАВОВОЇ АКТИВНОСТІ І ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ.....	41
Кульгавець Х.Ю. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ УЧАСНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ РАДЯНСЬКИХ КАРАЛЬНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УРСР (1944-1950 рр.).....	43
Литвин І.І. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ЩОДО СТАНОВЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	47
Махінчук В.М. ПЕРІОД ВОЄННОГО КОМУНІЗМУ ТА НЕПУ В УКРАЇНІ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ВІДНОСИНИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД.....	49
Миколенко О.І. ГАЛУЗЬ ПРАВА В ПРАВОВІЙ ДІЙНОСТІ УКРАЇНИ.....	52
Мілетич О.О. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЮ ПРАВОМ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	55
Мойсак С.М. НОРМАТИВНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ З ПРИЙНЯТТЯ АКТИВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	58
Олійник М.С. ДО ПИТАННЯ КРИТИЧНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОРІВНЯЛЬНОМУ ПРАВОВИЗНАВСТВІ.....	60
Павлів-Самойл Н.П. ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ МОРАЛІ І ПРАВА.....	64
Попович К.Б. ВПЛИВ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ НА ФОРМУВАННЯ МІЦНОГО ТА СТАЛОГО ПРАВОПОРЯДКУ СУЧАСНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ.....	67
Самохвалов В.П., Красніцький А.В. НАУКОВІ КОНЦЕПЦІЇ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПРАВОВИХ ПОГЛЯДІВ НА ГЕТЬМАНАТ П. СКОРОПАДСЬКОГО В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.....	69
Сирко М.В. ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС НАПОЛЕОНА БОНАПАРТА 1804 РОКУ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РУМУНІЇ.....	74
Скрянінкова Н.С. ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗАКОНОПОСЛУШНОЙ ЛИЧНОСТИ В УКРАИНЕ.....	77
Степанюк А.Г. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЕНАТУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У 1918 р.....	79
Ткаля О.В. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРАВОВИХ ІМУНІТЕТІВ.....	81
Турута О.В., Устименко О.С. ОСОБЛИВЕ ЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН.....	85
Удовіка Л.Г. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ В ПРАВОВАСТОСУВАННІ: ДОСВІД УКРАЇНИ.....	87
Філонов О.В. АГЕНТУРНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ, ЖАНДАРМЕРІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КІНЦІ XIX-ПОЧАТКУ XX ст.....	92
Холодницький Н.І. СИСТЕМА ПРОКУРАТУРИ США ТА ЇЇ ІСТОРИЧНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ.....	95

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО.....99

Андрєєв Д.В. ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ІНДИВІДУАЛІЗМ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ: РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	99
---	----

Бедь В.В. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ НА СВОБОДУ СОВІСТІ В СИСТЕМІ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....	101
Велічук С.М. РЕГІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ПРАВ ЛЮДИНИ І МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	105
Ву Куанг Хуан ПРИНЦИПИ ЗАКОНОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ.....	106
Гецько М.М. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВОЛЮЦІЙНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ ЯК СПОСОБУ ЗАХИСТУ ОСНОВНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ БІБЛІЇ ЯК ДЖЕРЕЛА СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА.....	109
Дешко Л.М., Голуб В.С. ЗМІСТ ВИМОГ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА КОЖНОГО НА ЕФЕКТИВНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ.....	113
Жалій Т.В. ПРИПИНЕННЯ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ ТА РОСІЙСЬКІЙ ФЕДЕРАЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАВОВИХ НОРМ.....	115
Марченко О.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ З ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ.....	118
Оржаховська А.А. ДЕРЖАВНО-ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ УЧНІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	121
Паліюк В.П. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 10 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПРИ «НЕЯКІСНОМУ» ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	124
Придачук О.А. МІСЦЕ ТА РОЛЬ СУДОВОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: КОНЦЕПЦІЇ РОЗПОДІЛУ ВЛАД.....	129
Снігур І.Й. УСТАНОВЧА ФУНКЦІЯ ПАРЛАМЕНТУ В ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....	132
Спіщина Г.О. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ.....	134
Фрідманський Р.М. УРЯД В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ.....	137
Шакірзянова І.В. ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ ТА СУВЕРЕНІТЕТ ДЕРЖАВИ, НАЦІЇ ТА НАРОДУ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ.....	140
РОЗДІЛ 3	
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО.....	145
Андрущенко Т.С. ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ТА НОТАРІАЛЬНОГО ПОСВІДЧЕННЯ АЛІМЕНТНОГО ДОГОВОРУ МІЖ ФАКТИЧНИМ ПОДРУЖЖЯМ: МАТЕРІАЛЬНИЙ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	145
Берназ-Лукавецька О.М. ДО ПИТАННЯ ПРО УМОВИ ОБМІНУ ЖИТЛА (ЖИЛИХ ПРИМІЩЕНЬ).....	148
Боднарчук О.І. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ І ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ.....	150
Болдирева О.О. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	153
Боштан В.Д. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СІМЕЙНИХ СПОРІВ ТА КОНФЛІКТІВ.....	156
Василенко І.К., Кременовская І.В. РОЛЬ ПРАВОВИХ ГАРАНТІЙ ЗАЩИТЫ КОММУНАЛЬНОЇ СОБСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ.....	160
Верес І.Я. ДОГОВІР ПРО СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО.....	163
Володіна В.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКУВАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНІ ТА РОСІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	165
Гейнц Р.М. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	168
Голубовська А.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ «ДОБРЕ ВІДОМИХ» ТОРГІВЕЛЬНИХ ЗНАКІВ В УКРАЇНІ.....	171
Гончарук А.А. ПРАВО ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	174
Гула О.І. ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ ПАТЕНТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ЗМІСТ).....	177
Дутко А.О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА.....	180
Капустян Н.М. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРІВ НАДАННЯ ПОСЛУГ БЕЗДРОТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	182
Кирилюк А.В., Ульянова Г.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН СПІВАВТОРСТВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.....	186

Кізлова О.С. ЗАСТАВА ОБ'ЄКТІВ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА: ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ.....	189
Кондик О.Ю. ЕТИМОЛОГІЧНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ КАТЕГОРІЙ «СУСПІЛЬНІ ПОТРЕБИ» ТА «СУСПІЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ» ЯК ПІДСТАВ ВИЛУЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	192
Кривошеїна І.В. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА КОМЕРЦІЙНІ НАЙМЕНУВАННЯ.....	195
Крисань Т.Є. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ.....	198
Кужко С.Ю. ЩОДО «АРХЕТИПІВ» ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ НА ТОВАРНОМУ СКЛАДІ В РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	201
Курченко С.В. ОСОБЛИВОСТІ НАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНИМ ГАЗОМ ЧЕРЕЗ ПРИСДНАНУ МЕРЕЖУ.....	203
Лічман Л.Г. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВозАСТОСУВАННЯ В СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ДО ПИТАННЯ ПРО ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	206
Майкут Х.В. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМИ ПРАВОЧИНІВ, ЯКІ ПОРУШУЮТЬ ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК.....	209
Місяць А.П. ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНА, ЯКЕ НЕ Є ВЛАСНІСТЮ ОСОБИ, НА ПІДСТАВІ РІШЕННЯ (АКТУ) ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ АБО ЇХ ПОСАДОВИМИ ОСОБАМИ.....	211
Міщенко О.П., Безклубий І.А. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ СПОСОБІВ ЗДІЙСНЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ.....	216
Оніщенко О.В., Ніколаєць Ю.М. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ ЗА ПРОСТРОЧЕННЯ СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ.....	219
Оніщенко О.В., Корчевська О.В. МЕДИЧНА ПОСЛУГА ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	222
Отрадна О.О. ОБ'ЄКТИ ДЕЛІКТНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ.....	225
Пєфтієв О.В. ГЕНЕЗИС ІНСТИТУТА РАСТОРЖЕННЯ ДОГОВОРУ В ГРАЖДАНСКОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	227
Реєун В.А., Тєлїчкє О.А. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВИКОНАВЦІВ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	229
Романюк І.І. ДО ПОНЯТТЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА НА ВЛАСНІ ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ, ЙОГО ОЗНАК І МІСЦЯ В СИСТЕМІ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ.....	233
Ротар Д.П. ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ЯКІ ВИПЛИВАЮТЬ З ПУБЛІЧНОГО КРЕДИТУ.....	237
Самчук-Колодяжна З.Ф. ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	240
Святошнюк А.Л. ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗМІНИ АБО РОЗРВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	243
Сірко Р.Б. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ.....	246
Старицька О.О. ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ.....	249
Старчук О.В. РЕЖИМ ОКРЕМОГО ПРОЖИВАННЯ ПОДРУЖЖЯ ЗА СІМЕЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	252
Схаб Т.Я. ОБМЕЖЕННЯ ДОГОВІРНОЇ СВОБОДИ НА СТАДІЇ ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ.....	255
Тиріна М.П. ЕМБРІОН ЯК СУБ'ЄКТ БІОЛОГІЧНИХ ПРАВ У СУЧАСНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	258
Уразова Г.О. РОЗМЕЖУВАННЯ КАТЕГОРІЙ «ВІДМОВА ВІД ПРАВА» ТА «ВІДМОВА ВІД ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА».....	261
Фєдорєнкє Т.В. НОТАРІАТ ЯК ФОРМА ЗАХИСТУ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН.....	263
Шаркова Г.Ю. ПІДСТАВИ НАСТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ АБО НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ СТОРОНАМИ ДОГОВОРУ КОНСАЛТИНГУ.....	267
Шимон С.І. ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄКТОЗДАТНОСТІ ОКРЕМИХ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ МАЙНОВИХ ПРАВ ВИМОГИ.....	270
Яворська О.С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ.....	273

авторство на твір і протидіяти перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, що може завдати шкоди честі та репутації автора».

Необхідно також зазначити, що право на недоторканність твору, яке належить автору, суттєво відрізняється від права на недоторканність, що належить спадкоємцям автора. Так, автор має право змінити твір, внести в нього суттєві зміни, а спадкоємцям, у свою чергу, належить право забороняти іншим це зробити з метою збереження твору для суспільства в первісному вигляді. Тому досить правильною можна вважати думку К. О. Дубової [7, с. 451], яка стверджує, що право на недоторканність твору переходить до спадкоємців у неповному обсязі.

Висновки. Побіжний огляд даної проблематики свідчить про необхідність проведення більш ґрунтовних досліджень з метою вдосконалення чинного законодавства про інтелектуальну власність, з метою усунення розбіжностей між ЦК України та спеціальним законом у сфері авторського права – Законом України «Про авторське право і суміжні права». Окреслені у статті проблеми не є єдині, що виникають при застосуванні положень законодавства про спадкування авторських прав. Викладене свідчить про необхідність проведення досліджень у даній сфері з метою вироблення пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства про спадкування авторських прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
2. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 11.07.2001 року № 2627-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. – № 43. – Ст. 214.
3. Гражданский кодекс Российской Федерации. Часть четвертая: Федеральный закон от 18 декабря 2006. № 230-ФЗ // Российская газета. – 2006. 22 дек. – № 289.
4. Блинков О. Е. Новый российский порядок в сфере наследования авторских и смежных прав / О. Е. Блинков // Наследственное право. – 2008. – № 1. – С. 8–10.
5. Моргунова Е. Авторские правомочия: теория и практика / Е. Моргунова // Интеллектуальная собственность. – 2002. – № 5. – С. 19–25.
6. Мирошникова М. А. Сингулярное правопреемство в авторских правах / М. А. Мирошникова. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2005. – 273 с.
7. Дубова К. О. Немайнові права авторів: аспекти міжнародно-правової регламентації / К. Дубова // Держава і право: Юридичні і політичні науки. – 2006. – Вип. 31. – С. 448–453.

УДК 347.4

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE LEGISLATION OF UKRAINE ON THE CONTRACT FOR TRAVEL SERVICES

Гейнц Р.М.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права
Юридичного інституту

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У статті аналізується нормативне регулювання договору про надання туристичних послуг. Висвітлено тенденції розвитку законодавства щодо даного договору. Особлива увага приділяється дефініції договору про надання туристичних послуг.

Ключові слова: договір про надання туристичних послуг, туристична послуга, туристичний продукт, турист, туроператор, турагент.

В статье анализируется нормативное регулирование договора о предоставлении туристических услуг. Освещены тенденции развития законодательства по данному договору. Особое внимание уделяется дефиниции договора о предоставлении туристических услуг

Ключевые слова: договора о предоставлении туристических услуг, туристическая услуга, туристический продукт, турист, туроператор, турагент.

The article analyzes the regulation contract for travel services. Examines tendencies of development legislation relating to this contract. Particular attention is paid to the definition of contract for travel services.

Key words: contract for travel services, tourism services, tourism product, tourism, tour operator, tour agent.

Постановка проблеми. Сфера туризму охоплює різноманітні суспільні відносини, які виникають між туроператорами та іншими суб'єктами, що надають послуги перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійні чи інші туристичні послуги, між туроператорами та турагентами, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, між туроператорами та фізичними особами в інтересах яких здійснюється туристична діяльність (туристами). Належне функціонування окресленого кола суспільних відносин неможливе без наявності відповідної нормативної бази та правових засобів, які при цьому застосовуються. Як зазначає В. І. Цибух, «від стану правового забезпечення в Україні в цілому і правового забезпечення функціонування туристичної індустрії зокрема залежить і існування туризму в Україні» [1, с. 82].

Цивільно-правовим засобом, яким опосередковуються відносини між туроператорами та туристами сьогодні є договір на туристичне обслуговування. У зв'язку з цим виникає питання щодо відповідності нормативної розробленості договірної конструкції надання туристичних послуг ринковим вимогам сьогодення, адже регулюючи суспільні відносини, наділяючи їх учасників правами та обов'язками, встановлюючи відповідальність за невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань, відповідні правові норми надають цим відносинам стабільності та впорядкованості. Саме цим і обумовлюється актуальність даного дослідження.

Стан дослідження. Договірному регулюванню відносин присвячені праці таких відомих науковців, як В. В. Луць, В. В. Васильєва, О. А. Беляневич, В. С. Мілаш та інші. Договір про надання туристичних послуг, як різновид споживчого договору, досліджувався Марією Гуди-

мою у дисертації «Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг» (2011 р.). Окремі аспекти правового регулювання відносин у сфері туризму були предметом дослідження В. Резникової [2], Ю. Коросташивець [3]. Предмет договору про надання туристичних послуг на дисертаційному рівні сьогодні в Україні досліджується Мирославою Гудимою. Водночас питання, пов'язані із формуванням нормативного регулювання даної договірної конструкції, не були предметом особливої уваги вчених-правників.

Метою статті є дослідження становлення, розвитку та сучасного стану законодавства України про договір, яким опосередковуються відносини з надання туристичних послуг.

Вклад основного матеріалу. Базовим нормативно-правовим актом, що регулює договірні відносини в Україні є Цивільний кодекс України [4]. Спеціальним нормативно-правовим актом у царині договірної регулювання відносин у сфері туризму є Закон України «Про туризм» [5], який було прийнято 15 вересня 1995 року (далі – Закон). Структурно Закон складався з 10-ти розділів та 33 статей.

В Законі туристичні послуги визначалися як послуги суб'єктів туристичної діяльності щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуги закладів культури, спорту, побуту, розваг тощо, спрямовані на задоволення потреб туристів, а туристичний продукт – як комплекс туристичних послуг, необхідних для задоволення потреб туриста під час його подорожі.

Закон містив визначення понять «тур» та «туристський ваучер (путівка)». Відповідно до Закону туристський ваучер (путівка) – документ, що підтверджує статус особи або групи осіб як туристів, оплату послуг чи її гарантію і є підставою для отримання туристом або групою туристів туристичних послуг, а тур – це туристична подорож (поїздка) за визначеним маршрутом у конкретні терміни, забезпечена комплексом туристичних послуг (бронювання, розміщення, харчування, транспорт, рекреація, екскурсії тощо).

Безпосередньо договірному регулюванню відносин був присвячений розділ V Закону «Порядок укладання договорів (контрактів) суб'єктами туристичної діяльності, їх права та обов'язки». Відповідно до абз. 1 ст. 18 Закону «договір (контракт) на надання туристичних послуг укладається між суб'єктами туристичної діяльності, а також між ними та споживачами туристичного продукту (туристами)». Форма договору визначалася письмова. Договір (контракт) між суб'єктом туристичної діяльності і туристом або групою туристів вважався укладеним з моменту оплати вартості туру та видачі туристу чи керівнику групи туристського ваучера. Відповідно до ст. 19 Закону підставою для отримання туристом або групою туристів обумовлених договором (контрактом) послуг та документом, що визначає їх статус, є туристський ваучер.

Закон не містив дефініції договору, однак щодо його найменування, то йшлося про договір на надання туристичних послуг, а не про договір на туристичне обслуговування. За моментом набрання чинності, договір відносився до реальних.

Комплексний аналіз норм, які регулювали договірні відносини свідчить, що в Законі знайшла відображення загальна тенденція тогочасного договірної регулювання, адже на момент прийняття Закону чинним був Цивільний кодекс УРСР від 17.03.1963 року.

Нова редакція Закону України «Про туризм» від 18.11.2003 р., яка набула чинності 01.01.2004р., (далі – Закон про туризм) [6] складається з 8-ми розділів та 37 статей. Дана редакція містить багато новел, у тому числі щодо договірної регулювання відносин у сфері туризму. З Закону про туризм вилучаються поняття тур, туристський ваучер (путівка), туристичні послуги, натомість до-

дається визначення понять «характерні туристичні послуги та товари» та «супутні туристичні послуги та товари», змінюється дефініція туристичного продукту.

В новій редакції туристичний продукт визначається як попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо).

Норми, які визначають поняття договорів, що застосовуються у сфері туризму та їх правове регулювання містяться у розділі IV «Організація туристичної діяльності». Безпосередньо договору на туристичне обслуговування присвячена стаття 20 Закону про туризм.

Відповідно до цієї статті за договором на туристичне обслуговування одна сторона (туроператор, турагент) за встановлену договором плату зобов'язується забезпечити надання за замовленням іншої сторони (туриста) комплексу туристичних послуг (туристичний продукт).

Аналіз нової редакції в цілому і, зокрема, статей 20-22 дає підстави констатувати про наявність позитивних змін в правовому регулюванні договірних відносин, що складаються між суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність та особами, в чиїх інтересах вона здійснюється. Законом визначено інформацію, яка повинна бути надана споживачеві до укладення договору на туристичне обслуговування та інформацію, яка повинна бути надана споживачеві до початку надання туристичних послуг, визначено обставини за наявності яких допускається зміна умов договору. Однак, позиція законодавця не завжди видається послідовною, наприклад, щодо найменування договору. Нова редакція Закону про туризм набула чинності одночасно з Цивільним кодексом України, яким вперше на нормативному рівні закріплено поняття договору про надання послуг, однак, на відміну від редакції 1995 року, договір, що укладається між туроператором (турагентом) та туристом іменується договором на туристичне обслуговування. При цьому в абз. 2 ст. 20 Закону про туризм зазначається, що до договору на туристичне обслуговування застосовуються загальні положення договору про надання послуг, якщо інше не передбачено законом та не суперечить суті зобов'язання.

Зважаючи на те, що класифікації цивільно-правових договорів, які пропонуються в навчальній на науковій літературі, у своїй системі не містять договорів обслуговування [7, с. 326-365], а також те, що Цивільний кодекс України також не містить норм щодо правового регулювання договорів обслуговування, позиція авторів Закону про туризм в частині найменування досліджуваного договору видається недостатньо обґрунтованою.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг» № 4385-VI від 9 лютого 2012 року [8] статтю 20 «Договір на туристичне обслуговування» було викладено в новій редакції. Дана редакція набула чинності 7 березня 2012 року.

Можна зазначити, що нова редакція даної статті в цілому відповідає підходу до надання послуг у сфері туризму, який викладено в Директиві Ради 90/314/СЕС «Про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне» [9].

Відповідно до абз. 1 ст. 20 Закону про туризм за договором на туристичне обслуговування одна сторона (туроператор, який укладає договір безпосередньо або через турагента) зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (туриста) комплекс туристичних послуг (туристичний продукт), а турист зобов'язується оплатити його.

З огляду на те, що туристичні агенти (турагенти) – це суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють по-

середницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, договірні відносини між туроператорами та турагентами повинні регулюватися одним із посередницьких договорів. Підтвердженням цього є норма абз. 14 ст. 20 Закону про туризм в якій йдеться про агентський договір, а також інші договори укладені між туроператором та турагентом. Такими договорами можуть бути договір комісії чи договір доручення.

У чинній дефініції договору на туристичне обслуговування словосполучення «зобов'язується забезпечити надання» замінене на «зобов'язується надати», що є логічним продовженням правової моделі за якою сторона договору, яка організовує та забезпечує створення туристичного продукту бере на себе відповідне зобов'язання. Адже словосполучення «забезпечити надання» за своїм змістовим навантаженням тотожне «створити належні умови для надання» і, залежно від обставин, може мати різний зміст. Наприклад, створення суб'єктом туристичної діяльності умов для реалізації туристом свого права на отримання від безпосередніх послугонадавачів тих послуг, які визначені договором або гарантія суб'єкта туроператора в наданні туристичних замовлених послуг.

Заслугує на увагу те, що в легальному визначенні договору на туристичне обслуговування відображено посередницьку діяльність турагента, позаяк законодавець зазначає «туроператор може укласти договір як безпосередньо, так і через туроператора». Таким чином, турагент у такій договірній конструкції не виступає стороною договору. Прав та обов'язків за укладеними з туристом договором на туристичне обслуговування набуває саме туроператор. З огляду на те, що правовідносини, які виникають з укладеного договору на туристичне обслуговування мають складну структуру, визначення правової природи обов'язку суб'єкта туристичної діяльності є дуже важливим питанням. Від відповіді на нього залежать підстави відповідальності останнього перед туристом за порушення свого обов'язку. З огляду на викладене, відповідні редакційні зміни є позитивними.

Щодо найменування договору, то слід погодитися з М. М. Гудимою, яка зауважує некоректність закріпленого в чинній редакції Закону про туризм найменування договору на туристичне обслуговування і пропонує іменувати договір, що укладається між турагентом і туристом «договором про надання туристичних послуг» і застосовувати таку назву у відповідному законодавстві [10, с. 7].

Предметом договору в чинній редакції Закону про туризм є комплекс туристичних послуг, який ототожнюється з поняттям туристичного продукту. Варто звернути увагу і на те, що навчальній спеціалізованій неюридичній літературі зазначається: «туристський продукт – комплексне поняття, що охоплює три основні види можливої пропозиції туристського підприємства на ринку: тур, туристсько-екскурсійні послуги та туристські товари» [11, с. 232].

На думку В. Резникової, «туристичний продукт завжди тлумачиться як «комплекс туристичних послуг», проте «комплекс» – це завжди щось більше, ніж сума елементів, які його складають» [2, с. 68].

Аналіз легального визначення поняття туристичного продукту свідчить, що туристичний продукт характеризується низкою ознак, які слід розглядати лише в сукупності:

- 1) туристичний продукт поєднує не менше двох туристичних послуг;
- 2) однією з цих послуг обов'язково є послуга перевезення або послуга розміщення;
- 3) обидві послуги реалізуються за встановлену плату;
- 4) до складу туристичного продукту можуть входити інші туристичні послуги, не пов'язані з розміщенням та перевезенням.

Тому, можна зробити висновок, що предмет договору про надання туристичних послуг є складним, оскільки

ки охоплює щонайменше дві або більше послуги, однією з яких є послуга перевезення або послуга з розміщення. Кожна послуга, що охоплюється предметом договору має свої особливості і може бути об'єктом окремого договірної зобов'язання. Разом з тим, їх об'єднує те, що вони необхідні для задоволення потреб туриста, які виникають при здійсненні ним туристичної подорожі.

Власне кажучи, формулювання дефініції договору про надання туристичних послуг через термін «туристичний продукт» потребує конкретизації предмета даного договору.

В літературі щодо предмету даного договору висловлювалися різні погляди. «Предметом регулювання договору на туристичне обслуговування є туристичні послуги та процес їх надання» [12, с. 120]. Дослідивши такі поняття як «туристична послуга» та «туристичний продукт» на законодавчому та науковому рівнях, Ю. Коросташивець зазначає, що «формою виразу туристичного продукту є товар, а туристичної послуги – безпосереднє використання товару, вживання його споживчих властивостей» [3, с. 108]. Слушною з цього приводу видаються наукові погляди В. Резникової, яка вважає, що «основою такого бачення є перенесення окремих економічних категорій на правову площину без розмежування аналізу економічної і правової природи відповідних природних явищ» [2, с. 69].

Досліджуючи предмет договору про надання туристичних послуг, М. М. Гудима приходить до висновку, що в такому договорі йдеться про цілісний предмет договору, який науковець іменує комплексною туристичною послугою. «Елементами предмета договору про надання туристичних послуг, – зазначає М. М. Гудима, – є перелік усіх туристичних послуг, що входять в загальну ціну, та якість туристичних послуг» [10, с. 8]. Зважаючи на викладене, предметом договору про надання туристичних послуг є не менше двох туристичних послуг, однією з яких є послуга перевезення або розміщення, які реалізуються за визначену плату. Однак, твердження про те, що якість послуг є елементом предмета договору потребує додаткової аргументації, позаяк «вимоги до якості послуг окреслені у чинних національних стандартах, запроваджених із метою захисту споживача від несумлінних постачальників турпослуг. У закордонних країнах ці вимоги є досить суворими, особливо стосовно послуг готелів, підприємств харчування, транспорту, екскурсійних бюро» [13].

Позитивно слід оцінити авторську дефініцію досліджуваного договору М. М. Гудими, яка запропонувала викласти ч. 1 ст. 20 Закону про туризм в такій редакції: «За договором про надання туристичних послуг одна сторона (туроператор, який укладає договір безпосередньо або через турагента) зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (туриста або іншого замовника) комплексну туристичну послугу, а замовник зобов'язується оплатити її» [10, с. 14]. Однак формулювання дефініції договору про надання туристичних послуг через поняття комплексна туристична послуга, як і через поняття туристичний продукт потребує його конкретизації.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави для висновку, що законодавче забезпечення договірної регулювання відносин з надання туристичних послуг з моменту прийняття Закону України «Про туризм» зазнало якісних змін. Однак, не можна стверджувати, що таке регулювання на сьогодні є досконалим. Насамперед, це стосується найменування даного договору, яке слід змінити на «договір про надання туристичних послуг». Водночас подальшого теоретичного дослідження і закріплення на законодавчому рівні потребує поняття «туристична послуга», адже наукові дефініції на сьогодні суттєво різняться між собою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цибух В. Державне регулювання у сфері туризму в Україні // Статистика України. – 2005. – № 1. – С. 80–84.
2. Резнікова В. Туристичний продукт: товар чи послуга // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10. – С. 64–69.
3. Коросташивець Ю. Спільні та відмінні риси понять «туристична послуга» та «туристичний продукт» за законодавством України та інших держав / Ю. Коросташивець // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 7. – С. 105–108.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
5. Про туризм: Закон України № 324/95-ВР від 15.09.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
6. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. в редакції Закону № 1282-IV від 18.11.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 13. – ст. 180.
7. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т. В. Бондар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. ; за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.
8. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг»: Закон України № 4385-VI від 09.02.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4385-17>.
9. Про організовані туристичні подорожі, відпочинок з повним комплексом послуг та комплексні турне : Директива Ради 90/314/ЄЕС від 13.06.1990 р. // Офіційний вісник Європейських Співтовариств. – 23.06.1990. – С. 59–63.
10. Гудима М. М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право; цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / М. М. Гудима. – К., 2012. – 20 с.
11. Організація туризму: підручник / І. М. Писаревський, С. О. Погасій, М. М. Поколюдна та ін.; за ред. І. М. Писаревського. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 541 с.
12. Науково-практичний коментар до Закону України «Про туризм» / А. Т. Матвієнко, І. В. Приячук, М. А. Лесик, В. В. Андрейцев. – К.: Науково-дослідний інститут туризму та курортів, 2006. – 212 с.
13. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. – К.: Знання, 2008. – 661 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/turizm/mizhnarodniy_turizm_i_sfera_poslug_-_malska_mp.

УДК 347.2

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ
«ДОБРЕ ВІДОМИХ» ТОРГІВЕЛЬНИХ ЗНАКІВ В УКРАЇНІ
FEATURE OF LEGAL PROTECTION OF «WELL-KNOWN» TRADEMARKS IN UKRAINE**

Голубовська А.Ю.,

*здобувач кафедри цивільного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Стаття присвячена особливостям правової охорони «добре відомих» торговельних марок в Україні. Автор досліджує проблемні питання підстав виникнення та припинення правової охорони «добре відомих» торговельних марок в Україні та виділяє особливості їх правової охорони.

Ключові слова: добре відомі торговельні знаки, знамениті знаки, знаки для товарів та послуг, підстави надання правової охорони добре відомим торговельним знакам, підстави припинення правової охорони добре відомих торговельних знаків.

Статья посвящена особенностям правовой охраны «хорошо известных» торговых марок в Украине. Автор исследует проблемные вопросы оснований возникновения и прекращения правовой охраны «хорошо известных» торговых марок в Украине и выделяет особенности их правовой охраны.

Ключевые слова: хорошо известные торговые знаки, знаменитые знаки, торговые марки, знаки для товаров и услуг, основания предоставления правовой охраны хорошо известным торговым знакам, основания прекращения правовой охраны хорошо известных торговых знаков.

The article reveals the features of legal protection of «well known» marks in Ukraine. The author explores the problematic issues of grounds for granting and terminating the legal protection of the «well known» marks in Ukraine and highlights the features of their legal protection.

Key words: well-known trademarks, famous marks, trade names, trademarks for goods and services, grounds for granting legal protection to well-known trademarks, the grounds for terminating the legal protection of well-known trademarks.

Постановка проблеми. Завдяки потужній рекламі та активному використанню мережі Інтернет, здається, в сучасному світі не має жодної людини, яка б ніколи не чула про такі добре відомі марки, як, наприклад, Coca-Cola чи Pepsi. Сполучені Штати Америки та Китай уже давно роблять усе можливе на законодавчому рівні, аби надати адекватну правову охорону «добре відомим» знакам приймаючи спеціальні норми щодо їх охорони. Адже найчастіше порушуються саме права власників «добре відомих» знаків. У той же час, для законодавства України «добре відомі» торговельні знаки досить нове поняття, майже не досліджене на теоретичному рівні. Оскільки практика щодо визнання знаків добре відомими в Україні сьогодні стрімко розвивається, а власники таких знаків усе частіше намагаються захистити свої права від порушників, вважаємо за необхідне та актуальне теоретичне дослідження питання правових підстав виникнення та припинення правової охорони «добре відомих» торговельних знаків та визначення особливостей їх правової охорони в Україні.

Стан дослідження. Доводиться констатувати, що на сьогоднішній день питання особливостей правової охорони «добре відомих» торговельних марок, підстав виникнення та припинення їх правової охорони ґрунтовно не досліджувалося в Україні. Проте тією чи іншою мірою дане питання висвітлювалося в роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як Г. Андрощук, Є. Арієвич, А. А. Герц, Т. С. Демченко, О. О. Зайцева, Т. Коваленко, І. Ю. Кожарська, В. М. Крижна, В. В. Орлова, Т. Родіонова, О. Росомахіна, Ф. Мостерт, Той-Су-Аунг та ін. Підґрунтям даного дослідження стали роботи І. Кожарської, В. М. Крижни, О. А. Городова, Т. Шевелевої, Е. А. Зайцевої, А. О. Рассомахіної, а також норми міжнародних актів та норми законодавства Російської Федерації й України.

Саме тому **метою** даного дослідження є аналіз норм чинного законодавства України щодо правової охорони «добре відомих» торговельних знаків, співвідношення його з нормами міжнародних актів у пій сфері, визначення особливостей та об'єму правової охорони «добре